

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ದ್ವೈಶ್ರೀತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

|| ದ್ವೈಶೀತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||

ವಸಿಷ್ಠಸ್ಯ ಭರತಂ ಪ್ರತಿ ರಾಜ್ಯೇ ಸ್ವಮಭಿಷೇಚಯಿತುಮಾದೇಶೋ ಭರತೇನ
ತಮಾದೇಶಮನುಚಿತಂ ಕಥಯಿತ್ವಾ ತಸ್ಯಾನಂಗೀಕರಣಂ ಶ್ರೀರಾಮಂ
ನಿವರ್ತಯಿತುಂ ವನೇ ಗಮನಾರ್ಥಂ ವ್ಯವಸ್ಥಾಕರಣಾಯ ಸರ್ವಾನ್
ಪ್ರತ್ಯಾದೇಶದಾನಂ ಚ

ತಾಮಾರ್ಯಗಣಸಂಪೂರ್ಣಾಂ ಭರತಃ ಪ್ರಗ್ರಹಾಂ ಸಭಾಂ |
ದದರ್ಶ ಬುದ್ಧಿಸಂಪನ್ನಃ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಾಂ ನಿಶಾಮಿವ || 2.82.1 ||

ಆಸನಾನಿ ಯಥಾನ್ಯಾಯಮಾರ್ಯಾಣಾಂ ವಿಶತಾಂ ತದಾ |
ವಸ್ತ್ರಾಂಗರಾಗಪ್ರಭಯಾ ದ್ಯೋತಿತಾ ಸಾ ಸಭೋತ್ತಮಾ || 2.82.2 ||

ಸಾ ವಿದ್ವಜ್ಜನಸಂಪೂರ್ಣಾ ಸಭಾ ಸುರುಚಿರಾ ತಥಾ |
ಅದೃಶ್ಯತ ಘನಾಪಾಯೇ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರೇವ ಶರ್ವರೀ || 2.82.3 ||

ರಾಜ್ಞಸ್ತು ಪ್ರಕೃತೀಃ ಸರ್ವಾಃ ಸ ಸಂಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯ ಚ ಧರ್ಮವಿತ್ |
ಇದಂ ಪುರೋಹಿತೋ ವಾಕ್ಯಂ ಭರತಂ ಮೃದು ಚಾಬ್ರವೀತ್ || 2.82.4 ||

ತಾತ ರಾಜಾ ದಶರಥಃ ಸ್ವರ್ಗತೋ ಧರ್ಮಮಾಚರನ್ |
ಧನಧಾನ್ಯವತೀಂ ಸ್ಥಿತಾಂ ಪ್ರದಾಯ ಪೃಥಿವೀಂ ತವ || 2.82.5 ||

ರಾಮಸ್ತಥಾ ಸತ್ಯವೃತ್ತಿಃ ಸತಾಂ ಧರ್ಮಮನುಸ್ಮರನ್ |
ನಾಜಹಾತ್ ಪಿತುರಾದೇಶಂ ಶಶೀ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾಮಿವೋದಿತಃ || 2.82.6 ||

ಪಿತ್ರಾ ಭ್ರಾತ್ರಾ ಚ ತೇ ದತ್ತಂ ರಾಜ್ಯಂ ನಿಹತಕಂಟಕಂ |
ತದ್ ಭುಂಕ್ಷ್ವ ಮುದಿತಾಮಾತ್ಯಃ ಕ್ಷಿಪ್ರಮೇವಾಭಿಷೇಚಯ || 2.82.7 ||

ಉದೀಚ್ಯಾಶ್ಚ ಪ್ರತೀಚ್ಯಾಶ್ಚ ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯಾಶ್ಚ ಕೇವಲಾಃ |
ಕೋಟ್ಯಾಪರಾಂತಾಃ ಸಾಮುದ್ರಾ ರತ್ನಾನ್ಯುಪಹರಂತು ತೇ || 2.82.8 ||

ತಚ್ಚು ತ್ವಾ ಭರತೋ ವಾಕ್ಯಂ ಶೋಕೇನಾಭಿಪರಿಪ್ಲುತಃ |
ಜಗಾಮ ಮನಸಾ ರಾಮಂ ಧರ್ಮಜ್ಞೋ ಧರ್ಮಕಾಂಕ್ಷಯಾ || 2.82.9 ||

ಸಬಾಷ್ಟಕಲಯಾ ವಾಚಾ ಕಲಹಂಸಸ್ವರೋ ಯುವಾ |
ವಿಲಲಾಪ ಸಭಾಮಧ್ಯೇ ಜಗರ್ಹೇ ಚ ಪುರೋಹಿತಂ || 2.82.10 ||

ಚರಿತಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಸ್ಯ ವಿದ್ಯಾಸ್ನಾತಸ್ಯ ಧೀಮತಃ |
ಧರ್ಮೇ ಪ್ರಯತಮಾನಸ್ಯ ಕೋ ರಾಜ್ಯಂ ಮದ್ವಿಧೋ ಹರೇತ್ || 2.82.11 ||

ಕಥಂ ದಶರಥಾಜ್ಜಾತೋ ಭವೇದ್ ರಾಜ್ಯಾಪಹಾರಕಃ |
ರಾಜ್ಯಂ ಚಾಹಂ ಚ ರಾಮಸ್ಯ ಧರ್ಮಂ ವಕ್ತುಮಿಹಾರ್ಹಸಿ || 2.82.12 ||

ಜ್ಯೇಷ್ಠಃ ಶ್ರೇಷ್ಠಶ್ಚ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ದಿಲೀಪನಹುಷೋಪಮಃ |
ಲಬ್ಧಮರ್ಹತಿ ಕಾಕುತ್ಸ್ಥೋ ರಾಜ್ಯಂ ದಶರಥೋ ಯಥಾ || 2.82.13 ||

ಅನಾರ್ಯಜುಷ್ಟಮಸ್ವರ್ಗ್ಯಂ ಕುರ್ಯಾಂ ಪಾಪಮಹಂ ಯದಿ |
ಇಕ್ಷ್ವಾಕೂಣಾಮಹಂ ಲೋಕೇ ಭವೇಯಂ ಕುಲಪಾಂಸನಃ || 2.82.14 ||

ಯದ್ಧಿ ಮಾತ್ರಾ ಕೃತಂ ಪಾಪಂ ನಾಹಂ ತದಪಿ ರೋಚಯೇ |
ಇಹಸ್ಥೋ ವನದುರ್ಗಸ್ಥಂ ನಮಸ್ಯಾಮಿ ಕೃತಾಂಜಲಿಃ || 2.82.15 ||

ರಾಮಮೇವಾನುಗಚ್ಯಾಮಿ ಸ ರಾಜಾ ದ್ವಿಪದಾಂ ವರಃ |
ತ್ರಯಾಣಾಮಪಿ ಲೋಕಾನಾಂ ರಾಘವೋ ರಾಜ್ಯಮರ್ಹತಿ || 2.82.16 ||

ತದ್ವಾಕ್ಯಂ ಧರ್ಮಸಂಯುಕ್ತಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ಸರ್ವೇ ಸಭಾಸದಃ |
ಹರ್ಷಾನ್ಮುಮುಚುರಶ್ರೂಣಿ ರಾಮೇ ನಿಹಿತಚೇತಸಃ || 2.82.17 ||

ಯದಿ ತ್ವಾಯಂ ನ ಶಕ್ಯಾಮಿ ವಿನಿವರ್ತಯಿತುಂ ವನಾತ್ |
ವನೇ ತತ್ರೈವ ವತ್ಸ್ಯಾಮಿ ಯಥಾಯೋರ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣಸ್ತಥಾ || 2.82.18 ||

ಸರ್ವೋಪಾಯಂ ತು ವರ್ತಿಷ್ಯೇ ವಿನಿವರ್ತಯಿತುಂ ಬಲಾತ್ |
ಸಮಕ್ಷಮಾರ್ಯಮಿಶ್ರಾಣಾಂ ಸಾಧೂನಾಂ ಗುಣವರ್ತಿನಾಂ || 2.82.19 ||

ವಿಷ್ಟಿಕರ್ಮಾಂತಿಕಾಃ ಸರ್ವೇ ಮಾರ್ಗಶೋಧಕದಕ್ಷಕಾಃ |
ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿತಾ ಮಯಾ ಪೂರ್ವಂ ಯಾತ್ರಾ ಚ ಮಮ ರೋಚತೇ || 2.82.20 ||

ಏವಮುಕ್ತ್ವಾ ತು ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಭರತೋ ಭ್ರಾತೃವತ್ಸಲಃ |
ಸಮೀಪಸ್ಥಮುವಾಚೇದಂ ಸುಮಂತ್ರಂ ಮಂತ್ರಕೋವಿದಂ || 2.82.21 ||

ತೂರ್ಣಮುತ್ಥಾಯ ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಸುಮಂತ್ರ ಮಮ ಶಾಸನಾತ್ |
ಯಾತ್ರಾಮಾಜ್ಞಾಪಯ ಚಿಪ್ರಂ ಬಲಂ ಚೈವ ಸಮಾನಯ || 2.82.22 ||

ಏವಮುಕ್ತಃ ಸುಮಂತ್ರಸ್ತು ಭರತೇನ ಮಹಾತ್ಮನಾ |
ಪ್ರಹೃಷ್ಟಃ ಸೋಽದಿಶತ್ ಸರ್ವಂ ಯಥಾಸಂದಿಷ್ಟಮಿಷ್ಟವತ್ || 2.82.23 ||

ತಾಃ ಪ್ರಹೃಷ್ಟಾಃ ಪ್ರಕೃತಯೋ ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾ ಬಲಸ್ಯ ಚ |
ಶ್ರುತ್ವಾ ಯಾತ್ರಾಂ ಸಮಾಜ್ಞಪ್ತಾಂ ರಾಘವಸ್ಯ ನಿವರ್ತನೇ || 2.82.24 ||

ತತೋ ಯೋಧಾಂಗನಾಃ ಸರ್ವಾ ಭರ್ತ್ಯಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಗೃಹೇ ಗೃಹೇ |
ಯಾತ್ರಾಗಮನಮಾಜ್ಞಾಯ ತ್ವರಯಂತಿ ಸ್ಮ ಹರ್ಷಿತಾಃ || 2.82.25 ||

ತೇ ಹಯೈರ್ಗೋರಥೈಃ ಶೀಘ್ರಂ ಸ್ಯಂದನೈಶ್ಚ ಮನೋಜವೈಃ |
ಸಹ ಯೋಷಿದ್ಬಲಾಧ್ಯಕ್ಷಾ ಬಲಂ ಸರ್ವಮಚೋದಯನ್ || 2.82.26 ||

ಸಜ್ಜಂ ತು ತದ್ ಬಲಂ ದೃಷ್ಟ್ವಾ ಭರತೋ ಗುರುಸನ್ನಿಧೌ |
ರಥಂ ಮೇ ತ್ವರಯಸ್ವೇತಿ ಸುಮಂತ್ರಂ ಪಾರ್ಶ್ವತೋಽಬ್ರವೀತ್ || 2.82.27 ||

ಭರತಸ್ಯ ತು ತಸ್ಯಾಜ್ಞಾಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯ ಪ್ರಹರ್ಷಿತಃ |
ರಥಂ ಗೃಹೀತ್ವೋಪಯಯೌ ಯುಕ್ತಂ ಪರಮವಾಜಿಭಿಃ || 2.82.28 ||

ಸ ರಾಘವಃ ಸತ್ಯದೃತಿಃ ಪ್ರತಾಪವಾನ್
 ಬ್ರುವನ್ ಸುಯುಕ್ತಂ ದೃಢಸತ್ಯವಿಕ್ರಮಃ |
 ಗುರುಂ ಮಹಾರಣ್ಯಗತಂ ಯಶಸ್ವಿನಂ
 ಪ್ರಸಾದಯಿಷ್ಯನ್ ಭರತೋಽಬ್ರವೀತ್ ತದಾ || 2.82.29 ||

ತೂರ್ಣಂ ತ್ವಮುತ್ಥಾಯ ಸುಮಂತ್ರ ಗಚ್ಛ
 ಬಲಸ್ಯ ಯೋಗಾಯ ಬಲಪ್ರಧಾನಾನ್ |
 ಆನೇತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಹಿ ತಂ ವನಸ್ಥಂ
 ಪ್ರಸಾದ್ಯ ರಾಮಂ ಜಗತೋ ಹಿತಾಯ || 2.82.30 ||

ಸ ಸೂತಪುತ್ರೋ ಭರತೇನ ಸಮ್ಯ -
 ಗಾಜ್ಞಾಪಿತಃ ಸಂಪರಿಪೂರ್ಣಕಾಮಃ |
 ಶಶಾಸ ಸರ್ವಾನ್ ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಧಾನಾನ್
 ಬಲಸ್ಯ ಮುಖ್ಯಾಂಶ್ಚ ಸುಹೃಜ್ಜನಂ ಚ || 2.82.31 ||

ತತಃ ಸಮುತ್ಥಾಯ ಕುಲೇ ಕುಲೇ ತೇ
 ರಾಜನ್ಯವೈಶ್ಯಾ ವೃಷಲಾಶ್ಚ ವಿಪ್ರಾಃ |
 ಅಯೂಯುಜನ್ಮಷ್ಟ್ರ ರಥಾನ್ ಖರಾಂಶ್ಚ
 ನಾಗಾನ್ ಹಯಾಂಶ್ಚೈವ ಕುಲಪ್ರಸೂತಾನ್ || 2.82.32 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
 ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ದ್ವೈಶೀತಿತಮಃ ಸರ್ಗಃ ||